

LORETTA ELLSWORTH

VIININ- VILJELIJÄN TYTÄR

SUOMENTANUT
LAURA JÄNISNIEMI

JOHNNY
Kniga

LORETTA ELLSWORTH

VIININ-
VILJELIJÄN
TYTÄR

SUOMENTANUT LAURA JÄNISNIEMI

JOHNNY
Kniga

Ensimmäinen painos

© Loretta Ellsworth 2024

Englanninkielinen alkuteos: *The French Winemaker's Daughter*

Harper, New York 2024

Published in agreement with Marly Rusoff & Associates,

Inc. of Beaufort, SC USA

Suomenkielisen laitoksen © Laura Jänisniemi ja Johnny Kniga 2025

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN: 978-952-362-151-0

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuusasioihin liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@kniga.fi

*Sisarelleni Monicalle,
jonka kauniit runot paljastavat herkän sielun*

LUKU 1

VAATEKAAPPI

MARTINE

KESÄKUUSSA 1942

LÄHELLÄ ALBERTINEA BURGUNDIN ALUEELLA RANSKASSA

Martine kurkisti korkean viiniköynnöksen takaa, kun kuuli isän kutsuvan. Leppeä tuuli sai mekonhelman hulmutaan ja kutitti paljaita jalkapohjia, ja polvet painuivat savensekaiseen multa. Hän oli tehnyt leikisti viiniä, murskannut muutaman vihreän rypäleen sormissaan vanhan kulhon pohjalle, lisännyt joukkoon omaa sylkeään ja hämmentänyt seosta tikulla, kunnes se oli muuttunut nestemäiseksi. Hän oli uppoutunut puuhaansa niin täydellisesti, että oli unohtanut ajankulun.

”Martine!” Isä kupersi kämmenensä suun ympärille. Pieni tyttö ei olisi halunnut tulla esiin; hän oli taas livistänyt kesken läksyjen teon eikä olisi saanut leikkiä yksinään viinitarhassa.

Isä kutsui taas. Hän kuulosti ärtyneeltä, jopa hätäiseltä. Martine nousi vihdoin seisomaan köynnösrivien välissä ja pyyhkäisi mullan mekkonsa selkämyksestä ennen kuin juoksi isänsä luo.

”*Je suis désolée, papa*”, hän aloitti, koska pelkäsi suututtaneensa isän, mutta isä kaappasikin hänet syliinsä ja rutisti lujasti.

”Oletko sinä minulle vihainen?” Martine kysyi. Isä nuhteli häntä usein tottelemattomuudesta, mutta rankaisi harvoin.

Kouluun pakottamisessa oli rangaistusta kylliksi; madame Reza oli kamala.

Kirjaimista ei millään muodostunut sanoja, jotka Martine olisi ymmärtänyt. Hän oli kuullut madame Rezan sanovan isällekin niin.

”Martinen äiti Élisabeth taisi kuolla pian tytön syntymän jälkeen”, madame Reza oli sanonut. ”Ehkä vajavaisuudet johtuvat syntymän aikaisista paineista.”

Isä oli puolustanut Martinea. ”Tyttö maistaa rypäleiden kuorissa eroja, joita edes aikuiset miehet eivät kykene maistamaan: onko rypäle herkkä sienitaudeille, ja milloin se on juuri sopivan kypsä. Hän osaa valita parhaat rypäleet ja tietää tarkalleen, kuinka paljon vettä köynnökset tarvitsevat. Hän huomaa senkin, mitä ei näy, kuten kasvia ympäröivän ilman ja valon, ja osaa hoitaa sairaat köynnökset terveiksi, kun muut jo luovuttavat. Typerys ei kykenisi moiseen.”

”Sellaiset asiat eivät kuulu kouluopetukseen”, madame oli vastannut.

”Ne ovat silti tärkeitä”, isä oli sanonut.

Viinitila oli piirtynyt Martinen mieleen sentti sentiltä: matala kivimuuri, joka erotti tarhan hiekkatieistä, vaalea kivinen asuintalo ja sen takana tumma kellarirakennus, jossa isä käytti viinin. Tallissa sen takana asui heidän hevosensa Cédric, joka veti koreja kukkuloiden rinteillä kasvavien köynnösrivien sekaan ja takaisin. Viinitarhaa reunusti pieni tammi- ja pyökkimetsikkö. Tässä oli Martinen koko maailma, ja hän rakasti sitä.

Mutta Martine ei osannut lukea, vaikka täyttäisi pian jo kahdeksan vuotta. Madame Reza napautti häntä pitkällä kepillä käsille joka kerta kun hän teki virheen ja haukkui häntä laiskaksi. Eräänä päivänä Martine livahti luokkaan koulupäivän jälkeen, katkaisi kepin kahtia ja viskasi palaset ojaan. Madame Reza syytti häntä keppinsä varastamisesta, mutta ei pystynyt

todistamaan syytöstään oikeaksi. Sen jälkeen hän oli kuitenkin vihannut Martinea entistä enemmän ja haukkunut tyttöä vähäilyiseksi.

Nyt Martine halasi isäänsä ja katui tottelemattomuuttaan. ”Anteeksi”, hän sanoi uudestaan.

”Minä rakastan sinua, Martine.” Isän ääni oli käheä ja tukahnut. Halauskin tuntui erilaiselta kuin yleensä. Siinä oli surun häivähdys, se oli tiukka ja pitkä, aivan kuin isä ei olisi uskaltanut päästää irti.

”Mikä hätänä, isi?”

Isä vilkaisi ympärilleen, aivan kuin Martinea olisi seurattu, ja vei hänet sitten sisälle. ”Meillä ei ole paljon aikaa”, hän sanoi avatessaan Martinen huoneen vaatekaapin oven. ”Sinun on mentävä tuonne ja pysyttävä piilossa.”

Martine oli pieni ikäisekseen ja mahtui hyvin valkoiseen kaappiin, johon isä oli maalannut vaaleanpunaisia kiekuroita koristeiksi.

Isä kokosi vaatteita hänen ympärilleen ja peitti hänet niillä kokonaan, aivan kuin he olisivat leikkineet piilosta.

Martine kikatti. ”*Cache-cache, papa?* Leikitäänkö me piilosta? Mutta sinähän tiedät, missä minä olen!”

Isä kupersi kämmenensä hänen leukansa ympärille. ”Tämä ei valitettavasti ole leikkiä, *ma choue*, mutta voit kuvitella niin, jos haluat. Lupaathan tehdä niin kuin pyydän etkä avaa tätä ovea ennen kuin se on turvallista.”

Martine kuuli pelon isän äänessä. Hän tarttui pienellä kädellään isän käteen. ”Isi, minua pelottaa. Älä jätä minua tänne.”

Isän kasvoilla käväisi huolestunut hymy. Lyhyessä mustassa parrassa oli vähän harmaata, jota Martine ei ollut aiemmin huomannut. ”Muistatko kun sanoit, että osaat liikkua viinitarhassa silloinkin kun on ihan pimeää? Ettei sinua pelota yhtään, koska tiedät missä olet. Leiki että piileksit viinitarhassa.”

”Mutta tämä on eri asia. Ei täällä tuoksu rypäleiltä. Täällä haisee ummehtuneelta. Ja missä Annabella on? En voi jäädä tänne ilman Annabella.”

Isä haki kiireesti pienen pehmeän pupun, joka mahtui Martinen taskuun, jos tunki tarpeeksi lujasti. ”Nyt sinulla on Annabella. Halaa pikku pupuasi. Kaikki järjestyy.”

Ovea jyskytettiin. Isä vetäisi henkeä.

”Saksalaisetko sieltä tulee?” Martine kysyi. Hän oli kuullut isän juttelevan viinitilan työnjohtajan Damienin kanssa, kun isä oli luullut hänen nukkuvan. Isä oli sanonut, että saksalaiset veivät juutalaisia pois. Martine mietti, mihin ne mahtoivat heitä viedä.

Isä ei vastannut vaan ojensi hänelle viinipullon ja kiinnitti pienen paperilapun hänen mekkoonsa jyskytyksen jatkuessa.

”Älä irrota tätä ennen kuin joku käskää”, isä sanoi. ”Äläkä anna kenenkään juoda tuota viiniä. Se on sinun perintösi. Tulet sillä toimeen, kunnes tulen takaisin.”

”Isi, mihin sinä menet?”

”Juttelemaan viranomaisten kanssa. Minun täytyy selvittää yksi väärinkäsitys”, isä vastasi. Sitten hän halasi Martinea ja varoitti: ”Ei sitten pihaustakaan, vaikka kuulisit mitä.”

”Ei, isi”, Martine lupasi. Hän rutisti pupuaan, jonka kuonon musta kärki oli vinossa ja repsotti vähäsen ja jonka väri oli nuhaantunut likaisenvalkoiseksi. ”Kuinka kauan minun pitää pysyä piilossa?”

”Niin kauan ettei saksalaisten ääniä enää kuulu. Sitten etsit Damienin ja pyydät häntä lukemaan viestin. Ole reipas tyttö, *machoue*”, isä kehotti viimeiseksi sulkiessaan oven, ja sitten seurasi huutoa ja kiljuntaa, josta Martine ei ymmärtänyt juuri mitään.

Hän ymmärsi vain isän sanat. Isä vakuutti syyttömyyttään ja aneli armoa ja itki kuin lapsi, kun hänet vietiin pois. Martine toivoi, että olisi voinut ojentaa kätensä ja tarttua isän käteen;

hän olisi pitänyt siitä tiukasti kiinni eikä olisi päästänyt isää lähtemään. Kyynelet valuivat pitkin hänen poskiaa isän huutojen vaimetessa.

Hän pysyi kuitenkin hievahtamatta paikoillaan, niin kuin isä oli käskennyt, kunnes kuuli saappaiden kopisevan puulattialla. Ääni lähestyi. Saksalaiset! Hän teki niin kuin isä oli käskennyt ja käpertyi vielä pienemmäksi vaatekasan alle. Kaapin ovi avautui. Hän pidätti hengitystään. Käsineen verhoama käsi pyyhkäisi vaatteita vain muutaman sentin etäisyydellä hänen päästään. Hän painoi käden suulleen, koska pelkäsi kiljaisevansa. Toinen käsi rutisti pupua. Hän haistoi viinan leimahduksen, se oli erilainen kuin viinin makea tuoksu. Häntä kuvotti, ja hän nielaisi kurkkuunsa kohonneen oksennuksen. Ovi sulkeutui, ja hän kuuli saksalaisten lähtevän, mutta ei hievahtanutkaan eikä oikein tiennyt, kuinka kauan hänen pitäisi vielä pysyä kaapissa.

Ovenraosta pilkottava valokaistale himmeni. Martinen maha kurisi. Hän ei ollut ehtinyt sujauttaa sämpylää mekkonsa tasakuun. Hän oli ollut niin kauan liikkumatta, että jalkoja pakotti ja selkä oli jäykkä. Isän huudot kaikuvat yhä ilmassa, ja Martine tukahdutti äänekkään nyhkyksen.

Viimein, valon muututtua pehmeäksi ja kalpeaksi, Martine ja hänen nuhraantunut pupunsa pujahtivat ulos kaapista. Oli jo melkein yö, ja seinälle lankeavat varjot vaanivat häntä. Martine muisti vetää kengät jalkaansa ennen kuin juoksi ulos äänettömään pimeyteen ja kuuli yhä isänsä huudot mielessään.

Isästä tai sotilaista ei näkynyt jälkeäkään. Missä oli Damien, joka huolehti viinitarhoista? Hän tuli joka aamu kirkonkellojen soidessa ja lähti usein vasta myöhään, auringon jo laskettua. Viinivalmistuksessa ei tunnettu työaikoja. Se oli elämäntapa, asia jonka isä oli luvannut pysyvän ikuisesti ennallaan.

Nyt Martine puristi viinipulloa ja pupuaan ja lähti etsimään Damienia.

Hän etsi lohtua viiniköynnösten seasta. Korkeiden köynnösten riveistä, jotka aaltoilivat maaston muotojen mukaan. Hän oli niin lyhyt, ettei häntä näkynyt köynnösten seasta edes kuun valossa. Rypäleet olivat vihertäviä raakileita, jotka odottivat muutosta makeiksi hedelmiksi. Viinitarhassa tuoksui kostealta mullalta, sillä aamulla oli satanut, ja siellä leijui vielä hienoinen kuparin haju sulfaatista, jota isä oli levittänyt köynnösten juurelle. Isä sanoi että Martine oli ainoa, joka pystyi erottamaan köynnösten hennot tuoksut toisistaan, ja arveli sen johtuvan siitä, että vaimon synnytys oli käynnistynyt aivan yllättäen ja heidän ainoa lapsensa oli syntynyt keskelle viinitarhaa.

Ehkä Damien oli kellarissa tarkastamassa tynnyreitä. Martine rakasti noita valtavia säiliöitä; kuhunkin oli kaiverrettu taidokkaita kiekuroita ja ainoa kirjain, jonka hän muisti ulkoa: V, jolla hänen sukunimensä Viner alkoi.

Hän hivuttautui hitaasti kohti kellaria painava viinipullo rintaansa vasten painettuna ja rutisti toisessa kädessään pupua. Kellari oli talon takana, ja lähestyessään sitä hän kuuli ääniä. Damien! Hän ryntäsi kohti ovea, mutta alkoi sitten empiä. Ihmiset kellarissa eivät puhuneet ranskaa.

Saksalaiset olivat isän kellarissa! Äänet voimistuivat. He olivat tulossa ulos.

Martine kääntyi ja oli vähällä kompastua, kun viinipullo luisahti hänen kädestään pehmeälle hiekalle kellarin oven eteen. Hän pysähtyi ja yritti arvioida, ehtisikö pelastaa sen, mutta sitten häneltä pääsi vaimea huudahdus, ja hän jätti pullon maahan ja suuntasi metsän suojaan.

LUKU 2

HÔTEL DROUOT

CHARLOTTE

1990

PARIISISSA

”Sinähän tiedät jotain viineistä, vai mitä?” Henri kysyi kiihdyttäessään mustaa avo-Renaultiaan autojen täyttämällä pariislaisella kadulla.

Puristin käsinojaa. En ollut tottunut ranskalaisten aggressiiviseen ajotapaan. ”Isoisälläni oli pieni viinitila Kaliforniassa. Vietin pienenä kesät siellä.”

”Ja hän siirsi taitonsa sinulle?”

”Opetti hän jotain rypäleiden kasvattamisesta, mutta olin aina pettynyt, kun hän antoi minun maistaa viiniään. Se ei maistunut yhtään samalta kuin punainen Kool-Aid.”

Henri ei nauranut, mutta väläytti pikaisen hymyn. ”Charlotte, sinä olet ihan hassu. Nykyään kai kuitenkin pidät viinin mausta?”

”Kyllä, yritän parhaani mukaan vieroittautua lapsuusvuosien Kool-Aid-himosta”, vakuutin. Näin mielessäni välähdyksiä isoisästä: kuulin hänen äänensä, joka oli karhea elinikäisestä sikarien tupruttelusta, ja näin hänen ahavoituneet kasvonsa, jotka olivat ryppyiset ja ruskeat, koska hän oli viettänyt niin paljon

aikaa auringonpaahteessa, mutta parhaiten muistin hänen kumaran hahmonsä köynnösten äärellä, hellän hoivan ja huomion, jota hän kullekin köynnökselle antoi, ja tavan vilkuilla alituisen taivaalle, arvioida kutakin ohi kulkevaa pilvettä: uhkaisiko se köynnösten hyvinvointia vai toisiko kaivatun sateen. Isoisä joi päivittäin lasillisen viiniä ja sanoi, että viini antoi voimaa niille, jotka maistoivat sitä, mutta koitui niiden turmioksi, jotka latkivat sitä hillittömästi. Isoisä oli vähäpuheinen mies, mutta kaikki, mitä hän sanoi, oli kuuntelemisen arvoista.

Isoisä oli kuollut kaksi vuotta sitten, ja nyt hänen viinitarhansa oli myynnissä – en oikein halunnut ajatella sitä. ”En ole kovin kummoinen viinintuntija. Isoisä ei valmistanut viiniä. Hän vain kasvatti rypäleet. Ei minusta ole juuri hyötyä huutokaupassa.”

Todellisuudessa isoisän viinitila oli kompuroinut katastrofista toiseen, ja sen pystyssä pitäminen oli ollut jatkuvaa taistelua kuumuutta, kuivuutta ja maastopalojen savua vastaan. Isä oli inhonnut epävarmuutta, kieltäytynyt ottamasta perheyrittästä hoitaakseen, ja hänestä oli tullut liikennelentäjä. Kuulin että se oli aiheuttanut perheessä paljon kitkaa, ja siksi olin yleensä viettänyt kesät isovanhempieni luona ilman isää ja äitiä, istunut isoisän sylissä pienessä John Deere -traktorissa, jolla poistettiin rikkaruohot köynnösrivien välistä, auttanut häntä korjaamaan rikkoutuneen tukisäleikön puuseipään ja vienyt hänelle kuumiina, tuulisina päivinä isoäidin tekemää sitruunamehua.

”Nautit siitä joka tapauksessa”, Henri sanoi ja kurkotti puristamaan kättäni.

Puristin takaisin. Olimme tapailleet vuoden verran aina aikataulujen salliessa.

Pöyhin punaisia hiuksiani – toivoin saavani niihin sillä tavalla lisää Cindy Crawford -filistä – ja nyin syvään uurretun valkoisen paidan päälle pukemaani raidallista bleiseriä. En oikein tiennyt, kuinka huutokauppaan kuului pukeutua, ja olin päättänyt

mustaan minihameeseen ja New Yorkista Saks Fifth Avenuesta ostamiini saappaisiin. Kuten Coco Chanel oli sanonut: ”Jos pukeudut huolimattomasti, ihmiset muistavat asun; jos pukeudut moitteettomasti, he muistavat sinut.” Ranskattaret ymmärsivät muodin päälle, enkä aikunut jäädä heidän varjoonsa.

Olin väsynyt pitkän yölennon jäljiltä: olin lentänyt Boeing 777 -koneen Pariisiin valtameren ylle muodostunutta vaarallista myrskyrintamaa väistellen. Suhteemme oli kuitenkin sen arvoisen, että levitin silmien alle vähän tavallista paksumman kerroksen peitevoidetta.

Henrillä oli yllään poolopaita ja khakihousut, nahkatakki oli laskostettu takapenkille. Hän vältteli pukuun pukeutumista aina kun se ei ollut välttämätöntä, koska joutui viikolla käyttämään pukua työssään Versacen johtajana. Oli pakko myöntää, että hän näytti hyvältä missä tahansa asussa. Tummat hiukset oli kammatu sileästi taakse, ja solakka hahmo sopi täydellisesti ratin taakse, kun hän kääntyi kadunkulmasta Rue Drouot’lle. Hänellä oli Cartier’n aurinkolasit, ja kasvot tuntuivat olevan aina pienessä virneessä. En ikinä tiennyt, hymylikö hän vai ei.

Olin tavannut Henrin Pariisin Musée Rodinissa. Olimme kumpikin olleet yksin, seisseet *Suudelma*-veistoksen edessä. Oli tuntunut nololta tuijottaa alastonta, toisiinsa kietoutunutta pariskuntaa, mutta en ollut kyennyt lähtemäänkään.

”Tuntuu kuin tungettelin”, olin sanonut, ajatellut ettei vieressäni seisova mies ymmärtäisi englantia eikä tajuaisi vitsiä.

”Eivät nuo taida edes huomata”, hän oli vastannut ja saanut minut purskahtamaan nauruun.

Loppuajan olimme kierrelleet museossa yhdessä, vaikka kumpikaan ei pitänyt itseään taideintoilijana, ja veistospuutarhaan saavuttuamme olimme suudelleet vaaleanpunaisen heisipensaan vieressä. Sitten olin pyytänyt Henrin kahville. Erotessamme hän oli suudellut minua taas ja iskenyt silmää sanoessaan: ”Ehkä

voisimme ensi kerralla matkia sitä veistosta? Sitä jonka luona kohtasimme?”

Olin tuntenut poskieni punehtuvan mutta vastannut: ”Toivottavasti ei. Heidät surmattiin veitsellä.”

Henri oli nyökännyt. ”Ehkä käydään sitten vain syömässä.”

Välillämme oli intohimoa. Olin tuntenut sitä heti ensi hetkestä lähtien aina kun olimme tavanneet.

Yhteisiä aterioita oli tietysti vähän ja harvassa, koska olimme kumpikin kiireisiä. Olin seurannut isäni jalanjäljissä kaupallisen lentoyhtiön lentäjäksi. Olin hiljattain saanut kapteenin vakanssin, tehnyt sen eteen lujasti töitä, vaikka opiskelutoverit olivat vitsailleet, että hyvännäköinen nainen meni ihan hukkaan ohjaamossa. Haastoin kuitenkin mielihyvin aivojani aerodynamiikan ja navigoinnin parissa.

Joka ikinen lento oli omanlaisensa. Naislentäjiä oli valitettavasti vielä vähän. Monet miespuoliset lentäjät olivat selkäni takana sanoneet minua ”kiintiönaiseksi”. Ja minkäänlaisen parisuhteen solmiminen oli vaikeaa.

Henri ei vaatinut minulta juuri mitään, oli vain muutaman kerran halunnut esitellä minua vaikutusvaltaisille ystävilleen. Alussa olin pitänyt siitä.

Mutta nyt... tilanne oli muuttunut. Biologinen kelloni tikitti. Halusin suhteelta enemmän.

Henri syytti savukkeen. Ojensin käteni ja vedin sen hänen suustaan.

”Charlotte, onko ihan pakko?” hän nurisi.

”Olen juuri viettänyt kymmenen tuntia lentävässä tuhka-kupissa. Olen hengittänyt jo ihan tarpeeksi savua tämän päivän tarpeiksi.” Jos minulla jotain oli Ranskaa vastaan niin se, että täällä kaikki polttivat.

”Sinun onneksesi pidän itsenäisistä naisista”, Henri sanoi.

Väläytin flirttailevan hymyn. ”Otan tuon kohteliaisuutena.”

Henri pysäköi auton ja johdatti minut jalkakäytävää pitkin vanhojen likaisenharmaiden rakennusten ohi. Asuinrakennusten seassa oli postimerkki- ja kolikkopuoteja sekä taidekauppoja. Kadunkulman neliön muotoisella tontilla oli Hôtel Drouot.

Henrin harmistus oli ohimenevää laatua. Hän ei kyennyt salaamaan innostustaan, kun lähestyimme hänen rakkainta kantaipaikkaansa. ”Se on Pariisin vanhin huutokauppatalo”, hän sanoi. ”Se purettiin ja rakennettiin uudestaan neljatoista vuotta sitten.”

Lasista ja teräksestä koostuva moderni rakennus erottui muista katuja reunustavista satoja vuosia vanhoista taloista, mutta sisälle päästyämme tuntui kuin menneet ajat olisivat yhä asustaneet monissa huoneissa; niitä oli niin paljon, että mieleeni tuli maissilabyrintti, johon olin kerran eksynyt.

Sekamelska. Paikkaa ei voinut kuvailla millään muulla sanalla. Ohitimme salin, jossa huudettiin mattoja, vaatteiden täyttämän salin, johon oli ahtautunut valtava ihmisjoukko, ja kolmas sali oli täynnä kaikenlaisia käsiaseita ja kiväärejä.

”Koskaan ei voi tietää, mitä täältä löytyy”, Henri sanoi kovemalla äänellä. ”Juuri viime kuussa eräs mies osti täältä viidellä sadalla dollarilla punaisen marokkolaisen nahkasalkun. Sen sisällä oli Louisianan oston alkuperäinen kauppakirja.”

”Mieti miltä sen hukkaaminen oli tuntunut. Tavarat eivät koskaan ole siinä, mihin ne on viimeksi laskenut kädestään.”

”Mitä?” Henri näytti hämmentyneeltä.

”Ei mitään”, sanoin. ”Mitä salia me etsimme? Ja miten paljon näitä oikein on? Miten täältä löytää ulos?”

”Älä märehdi.”

”Siis *älä murehdi*?” Hymyilin Henrin virheelle. Hän ylpeili sujuvalla englannin kielen taidollaan.

Henri kurtisti kulmiaan korjaukselleni. ”*Älä murehdi*. Saleja on kuusitoista. Sali kahdeksan on täälläpäin.”

Nousimme hissillä ylempään kerrokseen. Sali kahdeksan oli puolillaan laatikoita ja maalauksia ja veistoksia, sekalaista tavaraa, josta tuli punaisella sametilla tapetoituja seiniä lukuun ottamatta mieleen pikemminkin kirpputori kuin huutokauppatalo. Iäkäs mies, jolla oli pellavanvaaleat hiukset, tuli luoksemme ja kätteli Henriä. Hänellä oli tyylikäs laivastonsininen puku ja valkoinen kravatti.

”*Bonjour.*” Mies tarttui käteeni ja suuteli sitä. ”Onko tämä se sinun amerikkalainen lentäjäsi?”

Henri nyökkäsi. ”Charlotte Montgomery, tässä on Max Barcombe. Vanha ystäväni, joka teki minusta viininkeräilijän.”

Henri oli siis maininnut minusta ystäväelleen? Se oli hyvä merkki.

”Olet vakavasti otettava keräilijä vasta sitten kun sinulla on viinikellari”, Max sanoi ja heristi Henriille sormeaan.

”Ehkä minulla jonakin päivänä on”, Henri sanoi.

”Mutta sinähän asut kerrostalossa”, naurahdin. ”Kahdeksanteen kerrokseen voi olla vaikea rakentaa viinikellaria.”

Henri painoi päänsä kallelleen. ”On itse asiassa keinoja, joilla sellaisen saa rakennettua kerrostaloasuntoonkin”, hän sanoi. ”Mutta ensin pitää löytää merkittäviä pulloja.”

”Tänään on mahdollisesti luvassa muutama harvinainen löytö”, Max sanoi ja osoitti nurkassa nököttävää pölyistä laatikkoa. ”Tuon viinilaatikon omisti ilmeisesti joku natsiupseeri. Niiden tiedetään takavarikoineen sodan aikana Ranskan hienoimpia viinejä.”

”Toivottavasti olet oikeassa”, Henri sanoi. ”Ja toivottavasti saan sen kohtuuhintaan. Olen valmis korottamaan viiteensataan frangiin asti, mutta en mielelläni sen yli...”

”Täällä ei taida olla juuri vastusta”, Max sanoi. Hän viittasi minua istumaan eturiviin. ”Istukaa, mademoiselle. Lupaen että saatte kokea jotain hyvin viihdyttävää.”

”Pitääköhän se natsiupseeriin liittyvä juttu paikkansa?” kysyin Henriltä istuutuessani. ”Kuinka laatikollinen hienoa viiniä olisi voinut päätyä tänne niin pitkän ajan kuluttua?”

”Monellakin tavalla. Se on ehkä ollut jonkun kellarissa, ja se on löydetty vasta hiljattain. Tai jossain luolassa. Natsien piilotamia aarteita löytyy edelleen: arvokkaita maalauksia, hienoja koruja. Toisaalta taas viini voi olla halpaa ja arvotonta. Te amerikkalaiset käytätte sellaisesta sanaa *crashshoot*. Siihen tämän jännittävyys juuri perustuukin. Mutta Max pitää minut ajan tasalla, ja hänestä laatikko on huutamisen arvoinen.”

”Jos natsit varastelivat yhtä sun toista, eikö ne tavarat pitäisi palauttaa omistajilleen?”

Henri pudisti päätään. ”Monet heistä olivat juutalaisia eivätkä... koskaan palanneet. Tiedän että se voi kuulostaa vähän... mikä se sana nyt onkaan? Eriskummalliselta?”

”Miten olisi ’moraalittomalta’?”

”Ei. Sitä se ei ole. Jos kyse on kuuluisasta taideteoksesta, jonka alkuperä pystytään määrittämään, se tulee palauttaa, mutta viinin jäljittäminen on mahdotonta. Ja kuinka sellainen tavaramäärä muka palautettaisiin?”

En osannut sanoa, mutta tuntui epäeettiseltä huutaa tavaraa, joka oli varastettu sittemmin murhatuilta ihmisiltä. Entä heidän jälkeläisensä? Kuinka ihmisten omaisuuden myyminen oli perusteltavissa pelkästään sillä, että heitä oli vaikea löytää? Ja tämäkö siis sopi Henrille mainiosti?

Huutokauppatalon asiakaskunta muodosti läpileikkauksen pariisilaisesta yhteiskunnasta. Jotkut olivat pukeutuneet tyylikkäästi, toisilla oli farkut ja t-paita. Henri osoitteli tuntemiaan kauppiaita ja muita keräilijöitä ja *savoyards*, miehiä jotka vastasivat myytävän tavarankuljetuksista ja käsittelystä. Kullakin oli yllään musta puku, jossa oli punainen kaulus, ja kaulukseen oli kirjailtu kullavärisellä langalla hänen virallinen numeronsa.

Salin etuosassa seisoi *commissaire-priseur* eli meklari. Toinen mies hänen vieressään luki kunkin myyntivuoroon tulevan kohteen kuvauksen ääneen, ja hänen takanaan istui kassanhoitaja, mies hänkin.

”Älä sitten nosta kättäsi”, Henri kuiskasi. ”Tai joudut maksamaan ylihintaisesta lampusta.”

Juuri silloin nenääni alkoi tietysti kutittaa. Pidin kuitenkin kädet ristissä sylissäni, koska en halunnut ottaa nolon väärinkäsityksen riskiä. Tarjoukset tehtiin ranskaksi, enkä ymmärtänyt kaikkea, mutta oli nautinnollista katsella, kun kukin myyntikohde julisteista kehystettyihin peileihin matkasi vuorollaan salin etuosaan. Oli jännittävää seurata tarjousten tekemistä, nähdä kuinka pieni ele, kuten ojennettu sormi tai nyökkäys, tarkoitti korotushalua. Ja kaikki tapahtui niin nopeasti. Jos joku empi, hän yleensä myöhästyi, ja kaupat lyötiin lukkoon toisen huutajan kanssa.

Lopulta salin etuosassa olevalle pöydälle laskettiin pölyinen puulaatikko. ”Tämä viinilaatikko löytyi erään saksalaisen aatelmiehen vanhasta kartanosta Münchenissä. Laatikossa on viisi viinipulloa, joiden on vahvistettu olevan peräisin Burgundin alueelta. Lähtöhinta on kolmesataa frangia.”

Kolmesataa. Meklari katsoi Henriä, koska ilmeisesti tiesi hänen kiinnostuksestaan. Henri nyökkäsi ja nosti kaksi sormea pystyyn.

”Kolmesataa tarjottu. Kolmesataa viisikymmentä. Kolmesataa viisikymmentä tarjottu.”

Vilkaisin taakseni. Tarjoaja oli tummatukkainen mies, kauppias, jota Henri oli aiemmin osoittanut. Kuinkahan korkealle hän olisi valmis menemään?

”Neljäset”, meklari sanoi, ja Henri nosti tällä kertaa kätensä korkeammalle.

”Neljäset viisikymmentä.” Meklari nyökkäsi takanamme istuvaan mieheen päin ja vahvisti tarjouksen. ”Neljäset viisikymmentä tarjottu.”

”*Cinq cents*”, meklari sanoi. Henri nosti heti taas kätensä. Viisisataa. Se oli hänen ylärajansa.

”Kuusisataa?”

Pidätin hengitystäni. ”Kuusisataa”, meklari toisti, ja vilkaisin taakseni, mutta mies pudisti päätään.

”On tarjottu viisisataa. Löytyykö viisi viisikymmentä? Kuka tarjoaa viisisataa viisikymmentä?”

Painoin käden jyskyttävälle sydämelleni. Minusta tuntui samalta kuin joka kerta, kun kone kosketti lennon jälkeen maata.

”Viisisataaviisikymmentä tarjottu.”

Henri painoi käteni alas. ”Ylitit juuri minun tarjoukseni”, hän sähähti. Vetäisin henkeä. ”Ylitinkö?”

”Viisisataaseitsemänkymmentäviisi”, Henri karjaisi.

Meklari nyökkäsi.

”Onko muita tarjouksia?”

En uskaltanut hievahtaakaan.

”Ensimmäinen, toinen ja kolmas kerta, myyty 575 frangilla.”

Kiljaisin: ”Sinä sait sen?”

Henri jähmettyi, ja häpesin purkaustani.

”Anteeksi”, sanoin hiljaisemmalla äänellä. ”Ei minun ollut tarkoitus tarjota.”

Henri taputti käsivarttani. ”Tiedän. Loppu hyvin, kaikki hyvin. Yritä olla käyttäytymättä kuin aloittelija.”

”Minähän olen aloittelija. Tämä on elämäni ensimmäinen huutokauppa.”

”Ja olet virkistävän kokematon.”

Se ei todellakaan ollut kohteliaisuus. ”Minua vain jännitti niin kovasti sinun puolestasi.”

Henri hymyili, ja tällä kertaa hymy oli aito. ”Ajattelin että jos korottaisin nopeasti, se mies huomaisi, että olin valmis maksamaan kuinka paljon tahansa, ja luovuttaisi. Ja sinun tarjouksesi ansiosta taktiikka ilmeisesti toimi. Vaikka ylitinkin rajani.”

Henri ei ollut nähnyt, että mies oli pudistanut päätänsä. Hänen oma lisätarjouksensa oli ollut tarpeeton, mutta en aikonut paljastaa sitä hänelle.

Henri nousi. ”Käydään hakemassa palkintomme.”

Max odotti meitä salin seinustalla. Hän hymyili minulle. ”Mitäs pidit?”

”Se oli tosi jännää!”

”Huomasin sen. Reaktiosi oli niin... eloisa. Mutta siltä huutokaupassa kuuluukin tuntua.”

Hän pudisti Henrin kättä. ”Hyvä, Henri.”

Henri tarttui minun käteeni. ”Se oli amerikkalaisen onnenamulettini Charlotten ansiota. Isoisäsi varmaan hyväksyisi hankinnan, vai mitä?”

En oikein uskonut, että isoisäni olisi hyväksynyt sodan uhreina kuolleiden ihmisten viinin ostamista.

”Hôtel Drouot olisi hänestä taatusti kiehtova paikka”, sanoin ja väistin kysymyksen.

”Ei niin kiehtova kuin sinä minusta”, Henri sanoi ja iski silmää.

USKOTKO KOHTALOON?

Juutalainen pikkutyttö Martine pakenee Pariisiin vuonna 1942. Mukaansa hän saa isältään arvokkaan viinipullon mutta hukkaa sen paetessaan.

Pariisissa 1990 lentokapteeni Charlotte saa käsiinsä mystisen viinipullon. Charlotte kiinnostuu pullon alkuperästä ja päättää selvittää, kenelle se oikeasti kuuluu.

Eri aikoina eläneiden naisten tarinat kietoutuvat upeasti yhteen viinipullon johdattaessa heidät seikkailuun.

Viininviljelijän tytär on nautinnollinen yhdistelmä jännitystä, romantiikkaa ja historiaa.

JOHNNY
Kniga

www.johnnykniga.fi

84.2

978-952-362-151-0